

מגד ירחים

אדר

עלון חדשי להנחלת משנתו ומורשתו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל ■ גיליון מס' 113 ■ אדר תשס"ט

על משנת הראי"ה מאת הראי"ה קוק זצ"ל

הבית השני לא הוכן להשבת אותה האיתנות של האומה, במלוא המובן. לא כח ציבורי ישראלי הופיע עליו, כי אם כח של יחידים. "הנבדלים מטומאת עמי הארצות", שעל ידם נתן ד' ניר לישראל לעמוד לגורלו באחרית הימים.

אורות, עמי קי

מרצון בימי הפורים מאפשרת גם לאומות העולם הרוצים להתייחד - להצטרף לעם ישראל. לכן אמרו חז"ל: "ליהודים הייתה אורה זו תורה" (מגילה טז, ב). האור של התורה האיר על ישראל והגיע אפילו לאומות העולם (הרב, שם).

כידוע, נבנה בית שני על ידי הרישיון שנתן כורש מלך פרס. מרן הרב זצ"ל בהספדו על הלורד בלפור כתב: "וכן היה הדבר בכורש. ההצהרה שלו נצחית היתה, היא באה מדבר ה' ועל כן הוא נקרא בגללה גם בשם משיח, 'כה אמר ה' למשיחו לכורש'. אבל כאשר החמיץ, כאשר פעלו עליו האינטריגות לצאת מכשרותו, אז היה גוי ככל הגויים... והפעולה של האמרה המשיחית לא חדלה להמשך גם אחרי שנתחמץ, וסוף כל סוף היתה לנו על ידה תקופה, שגם היא מזהרת ומופיעה לנו לעולם, תקופת הבית השני. וכמו אז כן גם עתה, התוכן ההצהרתי כפי מה שנשאר בתומתו של המנוח לורד בלפור, שעמד למעלה ממדרגתו של כורש ולא נתחמץ, הוא יקום לעד" (מאמרי הראי"ה א, עמ' רנא).

כורש חזר בו מהצהרתו, וכלשון חז"ל "החמיץ". אבל הצהרתו הייתה הבסיס לכל תקופת הבית השני במשך למעלה מארבע מאות שנה. גם "הצהרת בלפור" שלא "החמיץ" היא הבסיס לתחיית ישראל בארצו בתקופתנו. (אמנם, השלטון הבריטי "החמיץ" וניסה לחבל בשיבת ציון, אבל ב"ה לא עלה בידו).

"הארתם של שני הבתים, הבית הראשון והבית השני גם יחד, פוגשת כעת את השיבה לארץ ישראל... מהתקופה הקדמונית יזרח בה העוז והעוצמה האלוהית, מהמאורות - הביסוס הפרטי ועיבוד הסגנון המפורט, והחיים הבאים בעצמם במקום גידולם יוסיפו עוד קנינים חדשים ומתרחבים" (אורות עמ' קטז).

ימי בית שלישי יחברו את הארות של ימי בית ראשון ושני גם יחד, ועוד יוסיפו הארה רחבה חדשה. ימי הפורים חלים תמיד כחודש ימים לפני חג המצות, ללמדנו על הקשר בין גאולת הפורים לגאולת הפסח, "מסמך גאולה לגאולה" (מגילה ו, ב). מתוך ימי הפורים שהם הבסיס לימי בית שני בהם התגלה הכח הפרטי של עם ישראל, ניתן לעלות לימי הפסח שהם גאולת ישראל הלאומית הכללית הראשונה, שדוגמתה תהיה גם הגאולה האחרונה, "בניסן נגאלו, ובניסן עתידים להיגאל" (ראש השנה יא, ח).

הרב בניהו ברונר, צפת ת"ו
bnayahu10@gmail.com

הרב מבדיל בין תקופת בית ראשון לתקופת בית שני: תקופת בית המקדש הראשון אופיינה בגילוי מיוחד של עם ישראל במישור הציבורי. בתקופה זו עם ישראל היה עצמאי. בימי דוד ושלמה - ממלכה אחת. אחר כך התפצלה הממלכה למלכות יהודה ולמלכות ישראל. באותם ימים עם ישראל חי בארץ ישראל, מרכז החיים היה סביב בית המקדש והיו בתוכנו נביאים. לעומת זאת, בתקופת בית שני מעלות אלו לא חזרו לקדמותן. בתקופה זו הופיע הכוח המיוחד של היחידים בישראל, שבמסירות נפש עילאית עלו לארץ ישראל כדי להקים את בית המקדש השני, למרות שרוב עם ישראל נשאר אז בגלות. ימים רבים לא היה שלטון יהודי עצמאי בארץ. אך מאידך, תקופה זו נתנה לעם ישראל את הכוח להתקיים לאורך ימי הגלות הארוכים ללא מערכות לאומיות, ללא ארץ, ללא שלטון, ללא מקדש וללא נבואה.

"נתן לה כח רב והכין לה כלכלה רבה, שתוכל לשאת איתה גם בימי גלותה ונדודה. גם הכשיר לה את הדרך, כדי שתוכל לבוא בהדרגה, על-ידי מהלך מסובך ומסובב, אל המטרה העליונה" (שם). הכוח שקיבלה האומה מתקופת בית שני הכשיר את דרכה לגאולה האחרונה. בתקופת בית שני עם ישראל משפיע על אומות העולם יותר מאשר בתקופת בית ראשון. הרב מסביר (נגזי הראי"ה א, ימי הפורים) שנבואת חגי (ב, ט) "גדול יהיה כבוד הבית האחרון" מכוונת לתקון של אומות העולם; בתקופת בית שני עם ישראל לא הגיע למעלה גבוהה כזו שיוכל לדחות את השפעת אומות העולם עליו אבל הוא היה יכול להשפיע עליהם. תקופת בית שני מתחילה בימי הפורים, שבהם אסתר ניתנה בידי ערל (אחשורוש), וגם בסוף המגילה היא נשארת אצלו. לעומת זאת, דריווש, בנה של אסתר (ועל פי מסורת חז"ל, אסתר רבה ת, ג) מאשר את בנין הבית השני, ובית זה מאיר לעולם כולו.

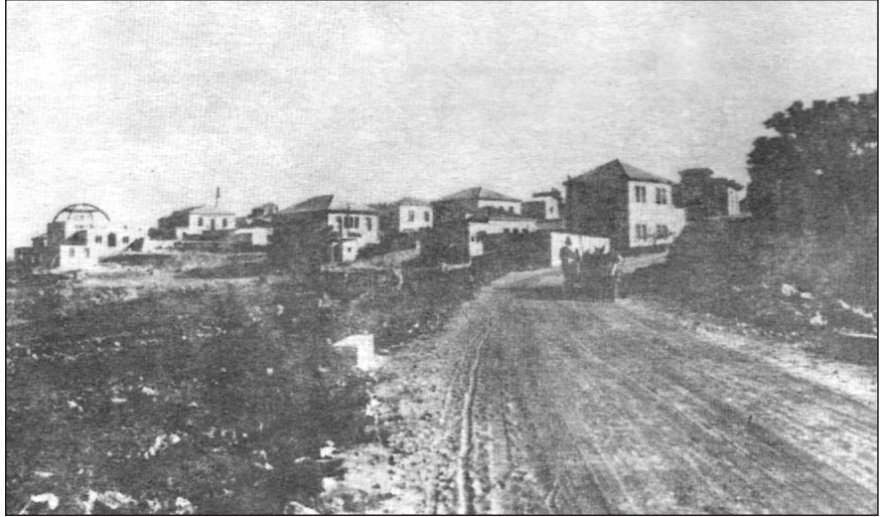
במגילת אסתר (ח, יז) נאמר "ורבים מעמי הארץ מתיהדים". מעניין הדבר כי דווקא בתקופה זו בה נמצאת האומה בגלות ובמצב מושפל, רבים מאומות העולם רואים את כוחותיה המיוחדים ורוצים להצטרף אליה. חז"ל לימדונו (במסכת שבת פח, א) כי בימי הפורים קבל עם ישראל את התורה ברצון - "הדר קיבלוה בימי אחשורוש", אחרי שבמעמד הר סיני קיבלו את התורה בכפייה - "כפה עליהם הר כגיגית". קבלת התורה בכפייה באה ללמד אותנו שקבלת התורה הכרחית לעולם ואינה תלויה בבחירתם של בני אדם. אין עולם ללא תורה, והתורה חייבת להתקבל על ידי ישראל (מהר"ל מפראג, אור חדש). קבלת התורה

נקודות למחשבה ודיון

- מה אופיו וייחודו של בית המקדש השני?
- כיצד ייחוד זה מופיע דווקא בימי הפורים?
- כיצד קבלת התורה מרצון בפורים קשורה לאפיון מיוחד זה?

פורים בירושלים בחזונו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל

שכונת "בית וגן" בראשיתה, תרפ"ח, 1928

א) שביום י"ד יוצאים כולם ידי חובה, משום שזמן זה הוא לרוב העולם. הפוסקים (שו"ע תרפ"ח, ד ושער הציון שם, וכף החיים ס"ק טו) הוסיפו שפתרון זה משמש גם למקומות המסופקים בדין "סמוך ונראה" לכרך המוקף חומה (עי' מגילה דף ב, א דף ג, ב). לאור זה פסיקתו של הרב לגבי שכונת "בית וגן" המבודדת בשנת תרצ"א, נראית לכאורה תמוהה ביותר, כדברינו לעיל.

כנראה שיש אפשרות פשוטה להסביר פסק זה: שכן מעדותו של הרב שמואל הכהן ויינגרטן זצ"ל (דלהלן) עולה שהרב פסק בצורה ברורה ומפורשת שדינה של שכונת בית וגן המבודדת, כדין ירושלים שיש לקרוא בה בט"ו. זאת משום שעל פי מה שברר הרב ("עמדתי על המחקר"), ניתן לראות מהשכונה את העיר העתיקה, וכן הם דברי הרב ב"מצות ראי"ה" (אור"ח תרפ"ח, ז) ולדעתו המושג "נראה" היינו למסתכל מבחוץ, וכדוגמת המופיע במסכת עבודה זרה (מט, ב). לפי זה לכאורה ברור שהשכונות החדשות עם כל ריחוקן, נראו למתבונן מבחוץ כמהשכה של ירושלים: כך גם עולה מסגנון התשובה שלפנינו: "שעיקר פורים שלה (של שכונת בית וגן) הוא גם עתה בט"ו". אלא שהוסיף הרב וכתב שלחומר דנה כערי הספקות, ולכן יקראו בשכונה גם בי"ד, אך בלי ברכה. וכוננת הדברים היא, כי היות וישנם פוסקים המצריכים שיהא רצף של בתים ללא הפסק של "שבעים אמה ושיריים" ועי' בירור הלכה, מגילה שם, לכך יש להחמיר ולקראו גם ביום י"ד. דהיינו למרות שזהו ספק מדרבנן, ולכאורה יש להקל ולקראו

הראשי הספרדי יעקב מאיר זצ"ל (עי' צילום התשובה).

הכרעתו של הרב בדינה של השכונה החדשה היא מיוחדת במינה ומפתיעה בפתרונה. רבים תמחו על הכרעה זו, שהרי אם דעתו היא שדין השכונה כדן ירושלים שקוראים בה ב-ט"ו, מהו הצורך להחמיר ולקראו בה ב-י"ד אדר ללא ברכה? ואם דין השכונה כדן עיירות המסופקות בדין, לכאורה הרב היה צריך לפסוק באופן הפוך, דהיינו: לקראו ב-י"ד עם ברכה, כרוב המקומות בעולם, ולחומר יש לקראו מגילה ללא ברכה ב-ט"ו אדר!! מספר הסברים נאמרו לפתרון "חידה" זו ועי' מאמרו המקיף של הרב יהודה זולדן "קריאת המגילה בשכונות ירושלים", בספרו: מועדי יהודה וישראל עמ' 334-349. ועי' "מקראי קודש" לרב מ. הררי עמ' קח הערה מא).

ולחבר הענין יש להוסיף: במסכת מגילה (דף ה, אה, ב) למדנו שחזקה הסתפק האם דינה של טבריה כעיר מוקפת חומה או לא (עי"ש הספק), ומשום כך קרא את המגילה ביום י"ד וגם ביום ט"ו. סוגיא זו על העיר טבריה משמשת יסוד בדברי הראשונים לכל המקומות המסופקים. ועל פי זה פסק הרמב"ם (הלכות מגילה פ"א הל' י-יא): "עיר שהיא ספק... קוראים בשני הימים, שהן י"ד וט"ו ובלילה, ומברכים על קריאתה ב-י"ד בלבד, הואיל והוא זמן קריאה לרוב העולם". פסק הרמב"ם מבוסס על דברי הירושלמי (מגילה א,

באותה שנה שבה נתמנה מרן הרב לרבה של ירושלים (טבת תר"פ) הוקמה "אגודת בית וגן", שהייתה מיסודה של תנועת "המזרחי". ברצונה היה להרחיב את תחום השכונות והבתים שמסביב לירושלים עקב הצפיפות הרבה שהיתה בעיר העתיקה ולייסד שכונה עברית חדשה. אלא שרק אחרי כשש שנים (יא ניסן תרפ"ו) החלה הבניה בפועל, ובמשך שלוש השנים הראשונות נבנו כעשרים וחמישה בתים נאים ומרווחים. רבים מתושבי השכונה היו קשורים בקשר רעיוני עם הרב זצ"ל. מהבולטים שבהם היה הרב שמואל אליעזרי זצ"ל, רב השכונה החדשה, מתלמידי מרן הרב זצ"ל, שאף נסמך על ידו (בשנת תרפ"ח).

הקשר בין מתיישי השכונה החדשה לבין הרב התבטא כמובן גם במישור ההלכתי. בשנת תרצ"א פנה הרב אליעזרי, שלמד בקביעות עם הרב, בשאלה דחופה: מתי עליהם לחגוג את הפורים, האם ביום ט"ו כדינה של ירושלים המוקפת חומה מימות יהושע בן נון, או שמא עליהם לקרוא רק בי"ד באדר? היות ושכונת "בית וגן" הייתה באותם ימים המרוחקת והמבודדת ביותר מהשכונות החדשות שנבנו מחוץ לעיר העתיקה.

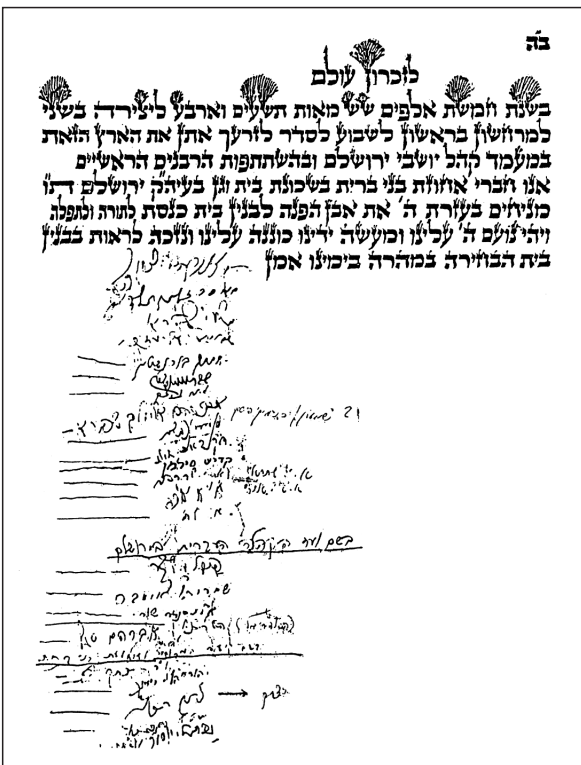
בתענית אסתר משיב הרב את תשובתו לתושבי השכונה החדשה כדלקמן:

ב"ה, עיר הקודש ירושלים תובב"א, י"ג אדר תרצ"א.

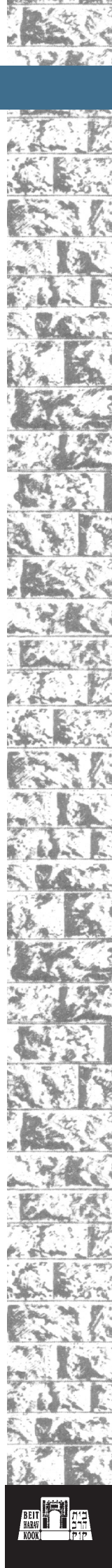
כאשר הובאה לפני השאלה על דבר קביעות קריאת המגילה בבית וגן, עמדתי על המחקר, ונתברר לי שכל זמן שלא נתחברה לירושלים בבניינים בתוך שבעים אמה ושיריים, דינה כעיירות מסופקות, כמו חברון, טבריה וכיו"ב. אלא שצריכים לקרות בה ב-י"ד בלא ברכה וב-ט"ו בברכה, ועיקר פורים שלה הוא גם עתה ב-ט"ו.

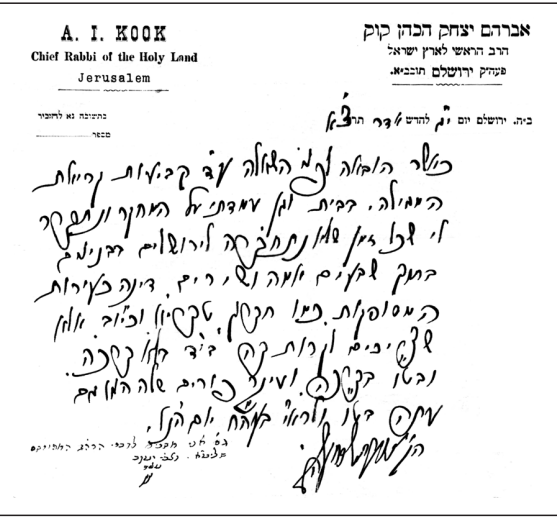
ולראיה באתי על החתום, יום הני"ל הקי אברהם יצחק הק"ק

לפסקו זה של מרן הרב זצ"ל הצטרף גם הרב

מגילת הנחת אבן הפינה ל"בית הכנסת הגדול" בשכונה

פסקו של מרן הרב שאליו הצטרף הראשון לציון הרב יעקב מאיר זצ"ל

חיך וקיבל את הדבר ברצון... בשנת תרצ"ד הונחה אבן הפינה "לבנין בית הכנסת (הספרדי) לתורה ולתפילה" שבשכונה. (בנייתו השלמה רק לאחר מלחמת ששת הימים בשנת תשכ"ח). בראש החותמים היה כמובן מרן הרב כשאחריו חתמו הרב איסר זלמן מלצר, הרב אליעזרי ועוד וע"י צילום המגילה. מיישוב מבודד ושומם של עשרות בתים בלבד הפכה השכונה לרבת אוכלוסין וכיום היא מונה עשרות אלפי תושבים. ציפייתו של מרן הרב אכן התגשמה, ירושלים נתרחה ונתחברה לכלל השכונות החדשות, למעלה מהמשוער. "פרזות תשב ירושלים" (זכריה ב, ח). "עתידי הקדוש ברוך הוא להוסיף על ירושלים, עד שעה שהסוס רץ ומיצל (פסחים ג, א).

הרב אברהם קוסמן מכון הלכה ברוור, ירושלים ת"ו

תודתנו נתונה למשפחת צלניק, לישי עיני מוטיקי השכונה, לידעייה הכהן, לשבתאי זכריה, לראובן וגליין ולרב ד"ר יוחאי רודיק על עזרתם.

השלט שנותר ברב' הרב קוק בבית וגן

רק ביום אחד, מכל מקום יש להחמיר ולקרוא ביום נוסף כדוגמת הערים המסופקות. ראוי לציון שמסגנון דבריו של הרב: "שכל זמן שלא נתחברה לירושלים בבניינים בתוך שבעים אמה ושיריים" עולה שהרב צפה וציפה שאכן השכונה תחובר לירושלים ברצף בניינים מלא. דבר שהתרחש לעינינו, וירושלים התרחבה במאוד מאוד, תודה לאל יתברך.

הרב קוק ושכונת בית וגן

עד לאמצע המאה ה-19 היתה ירושלים העתיקה סגורה בתוך חומותיה, עם ערב נסגרו שעריה, אין יוצא ואין בא. החל משנות השישים של המאה ה-19 החלו להיבנות שכונות חדשות, אך ללא גיבוש ותכנון עירוני מסודר. לאחר הכיבוש הבריטי (ותרע"ז 1917 למניינם), החלו להיבנות שכונות מתוכננות במתכונת הקרויה "שכונת גנים". בין השכונות הללו נודעו במיוחד השכונות: רחביה, בית הכרם, ותלפיות. נוספו עליהן שתי שכונות גנים דתיות: "בית וגן", ו"קרית מונטיפיורי החדשה" (קרית משה). כמובן שתנאי הקבלה אליהן היה אורח חיים דתי ובמיוחד שמירת שבת. שכונות אלו תוכננו שבנוסף לתוכנית הכללית, מצוי בהן בית הכנסת כבנין המרכזי בשכונה.

שכונת "בית וגן" שהוקמה במערב העיר, שלא כשאר השכונות, היתה מבודדת וסמוכה לכפרים הערביים: מלחה, בית מזמיל ועין כרם. כאמור לעיל, רבים מתושבי השכונה היו קשורים למרן הרב, הידוע שבהם היה הרב הראשון של שכונת בית וגן, הרב שמואל אליעזרי זצ"ל, שקיבל "סרטיפיקט" - רישיון עליה לאי - ע"י מרן הרב זצ"ל, ואף זכה ללמוד עמו בחברותא, כהכנה לפני אמירת השיעור הכללי. כבר בימי חייו זכה מרן הרב שהרחוב הראשי של השכונה יקרא על שמו: "רחוב הרב קוק" (כיום נשאר רק שילוט יחיד המצייץ שם זה, בבית מס' 56, רחוב בית וגן כיום), הסמוך לביהמ"ד של חסידי סוכצ'וב. בית זה היה שייך למשפ' חיות (ע"י תמונת צילום השלט). גם הרב הראשי הספרדי זכה לרחוב על שמו, ובפיצול רחוב בית וגן התחיל רחוב הרב יעקב מאיר (כיום רחוב הרב עוזיאל). בשנת תשי"ד כששכונת "בית וגן" אוחדה רשמית ונבלעה בתוך ירושלים, הוחלף השם "רחוב הרב קוק" לרחוב "בית וגן", כדי למנוע כפילות ובלבול מרחוב הרב קוק הסמוך למקומה של ישיבת "מרכז הרב" דאז, במרכז העיר.

סיפור מעניין החשוב לעניינינו מופיע בזיכרונותיו של ר' שמואל הכהן ויינגרטן

רבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל
 זוימל, ט"ו ניסן תרנ"א (1891) - ירושלים, י"ד אדר תשמ"ב
 בזכירת הצדיק תבוא
 הברכה ויתקדש הצדיק.
 (מתוך תורת המנחה, דרשה כ"ד)

שבשפלנו זכר לנו
 "...אבל גם בגלות, כשמלך טיפש (מגילה יב א) רצה לעקור את כל עם ישראל, גם במצב שפלותי וגלותי שאין לתאר - ריבונו של עולם לא עזב אותנו. 'שבשפלנו זכר לנו...ויפרקנו מצרינו' (תהלים קלו כג-כד). לכן פורים אינו יום טוב רגיל, אלא שיא הימים הטובים: הארה אלוהית מרכזית שמתגלה בתוך הסתרת הפנים.

חושך לאור
 בפורים הופיעה במידה גדולה, הפיכת חושך לאור, מר למתוק, בספר הזוהר (הקדמה, ד, א) יש תיאור של הישיבה של מעלה. שם נמצאת גם ישיבתו של המשיח שבה עוסקים בלימוד תורה במיוחד. קיימת הוראה הקובעת למי ניתנה רשות להיכנס לשם: מאן דלא ידע - מי שאין לו כישרון - להפוך חושך לאור, רע לטוב, מר למתוק - לא יכנס כאן. גדולתה האמיתית של גבורת ישראל היא הפיכת החושך לאור. בגמרא יש הלכה 'מיחייב איניש לבסומי פוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי' (מגילה ז, ב). זאת אמת המידה של ההתבלבלות וההתרוממות (ע"י מאמרי הראיה עמ' 156-155). יש מפרשים שארור המן עולה בגימטריא כמו 'ברוך מרדכי', שעל ידי קצת התבלבלות לא יוכלו לכוון את החשבון הזה (אבודרהם, אגודה, מובא בד"מ ומג"א סי תרצה).

שיחות רבנו, פורים, תשל"ו

הרב שלמה הכהן אהרונסון

קרצ'י (פלך מוהילב) אלול תרכ"ג (1863) - תל אביב, כ' אדר ב' תרצ"ה (1935)

באיזה זמן הדבר נכון מצידו... (אגרות הראי"ה ד, אקצ"ד אקצ"ה).

אחרי נסיעת הרבנים לגליל פונה הרב אל מרן הראי"ה ומבקש את הפרוטוקול שנרשם אודות הנסיעה: לצערי לא קבלתי עד עתה את החומר של המסע שלנו... הנני שולח רצופה בזה העתקת תעודות של השו"ב הר"ר אליהו עפשטיין נ"י הוא השו"ב שהצעתי לפני כ' גאונו למנותו בהמושבה בלפוריה ומצדי הנני מעיד עליו כי הוא איש יקר ונעלה במידותיו והנהגתו

ויראתו וישיבתו בלפוריה תהיה לברכה להמושבה והנני מבקש ומחלה את כ' גאונו יודיע נא לוועד המושבה שהנני שולחים להם את השו"ב הנ"ל. בנוגע לשכירות ותשלומין הנני כותב להרב פישמן שהבטיח לתת שכירות בעד ש"ב.

בדיונים סביב "חוקת הקהילות" שואל הרב למקומה של הרבנות ומרן הרב משיב לו למחרת היום (!) כדלקמן: **לא יכלתי לכתב כת"ר בענין עבודתנו בקשר עם אשור חוקת הקהילות, תשובת הנציב העליון בענין זה היתה: שהוא לא יעשה דבר כזה, לפני שהוא יגיש לעיונו את ההצעות שתתקבלנה לפניו מהצד השני וישמע את תשובותינו עליהן. ולכן אין מקום כעת לעבודה. מלפני שמתקבלות לנו ההצעות מיד ה.מ. הנציב, כאמור... (ראה בתוספת**

ובהרחבה, באגרות הראי"ה ד, ארח). במכתבים נוספים אנו מוצאים עניינים רבים שהעסיקו את הרב אהרנסון בהם הוא פונה אל מרן הראי"ה: השחיטה הנפרדת, ענייני הדת בקונגרס הציוני, הקמת קולוניות ברוסיה בסכומים עצומים של יהדות ארצות הברית, חיזוק שמירת השבת בארץ. בא' טבת תרצ"א, חותמים שני הרבנים על כרוז המחאה נגד משחקי הכדור רגל בשבת, ובאדר תרצ"ה השתתף מרן הראי"ה עם רבתי למען השבת. לפי בקשת הרב אהרנסון שולח מרן הרב זצ"ל אגרת מיוחדת לעיריית ת"א "לשים קץ לעוולה הזאת ולשים חוק ולא יעבור שכל בתי התלמוד תורה ומוסדות החינוך ההולכים בדרכי אבות, יועמדו בשרה אחת עם כל בתי החינוך שנכללו ברשת החינוך הכללית, בלי הבדל כלל".

בכ' באדר ב' תרצ"ה הלך הרב שלמה הכהן אהרנסון לעולמו. מרן הרב טרח לבוא מירושלים והספידו למרות חולשתו במילים אלו: **...מלבינו יוצאה היא הקינה העתיקה שקוננו חכמי ישראל במאורע מעצב של סילוק אחד מן הגדולים בארצנו הקדושה: "וי דחסרא לה ארעא דישראל גברא רבא"...** גברא רבא היה ידידנו אהובינו היקר והנמרץ, הגאון רבי שלמה הכהן אהרנסון. במלוא המובן: גברא רבא בתורה; גברא רבא ביראת שמים; גברא רבא במידות קדושות - טהורות ותרומיות; גברא רבא באהבת ישראל; גברא רבא באהבת א"י; גברא רבא בעבודה ובמפעלים כבירים גדולים וקטנים לטובת הכלל ולטובת הפרט; גברא רבא במסירות נפש בעד טובת הציבור, בעד אהבת התורה וכבודה; גברא רבא בעיני אלו שמחוץ למחנה ישראל, אדם גדול שקידש שם שמים ושם ישראל בכל הליכות חייו הפרטיים ובכל התנהגות רבנותו האצילית והעדינה. עליו אנו סופדים "אבד חסיד מן הארץ. וישר באדם אין".

הרב ד"ר יצחק אלפסי תל-אביב יפו ת"ו

רבה של תל אביב וקשריו עם מרן הראי"ה
מועצת קהילת תל אביב הציעה (באייר תרפ"ג) להרב בן ציון מאיר חי עוזיאל לוותר על רבנות סאלוניקי, ולקבל את הרבנות הראשית בעיר, והרב נענה לבקשה. במקביל, הוצע על ידה להרב שלמה הכהן אהרונסון רבה הראשי של קיוב (הגולה בגרמניה) לכהן כרב אשכנזי ראשי. ההחלטה נתקבלה פה אחד והרב שפעל למען ארץ ישראל והציונות בחוץ לארץ, נענה, בהדגישו את רצונו לפעול "לטובת הארץ ומוסדותיה".

בעודו בברלין, הוא מבשר למרן הגרא"י הכהן קוק, שאת מקומו הוא בא למלא, את תשובתו החיובית, כדלקמן:

בעז"ה י"ט תמוז תרפ"ג - בערלין

...זה ימים רבים הנני צופה ומביט מרחוק את מעשה ידיד כבוד גאונו ועבודתו בקודש... לחנוך התורה והיהדות... ולבי הוגה רגשי חיבה וכבוד לכבוד גאונו בעד פעולותיו הכבירות לטובת עמו וארצו... ונפשי הומה לעלות אל הארץ ולקחת חלק בעבודת הקודש עפ"י הדרך אשר התווה כבוד גאונו... והנה בא היום שקויתו כי נבחרתי לרב ראשי ביפו ותל אביב, והנני מתעתד לעלות אל הארץ אי"ה קודם רה"ש הבעל"ט. והנני רואה חובה לעצמי... להודיעו כי תמים דעה הנני עם כ"ג בדבר הרעיון לכוון ישיבה גדולה בית אולפנא רבתי בירושלים עיר הקודש ונכון אני לעבוד בענין הקדוש הזה להוציאו לפעולות.

ומרן הרב, שהיה כבר עמו בקשרים, משיב לו בחיבה יתירה: **...האירו אור דבריו היקרים אל עבר פני, ובשמחת לב קראתם, כאשר חזקתי את ידי הנועצים עמי מיפן, על דבר בחירת כתריה לטובה, ואקוה שבע"ה שבחכמת לבבו וישרו גם יחד, יעלה הדבר ביזו לנהל את עדת ד' הגדולה בעיה"ק יפו ותל אביב...".**

טכס ההכתרה היה ברוב עם ובצורה מרשימה. בעיתון "הארץ" (י"ז אלול תרפ"ג 29.8.23) מתוארת בהדגשה השתתפות הגרצ"י הכהן, בן הרב, ש"הגיע בשליחות מיוחדת, עם ר' שמואל אהרן ובר, מזכיר הרבנות הראשית ועם שני קוואסיס". כמו כן מרן הרב משגר מכתב ברכה מיוחד לקהילה על הבחירה:

...ליום שמחת ליבה... לחנוכת הרבנות הראשית... היושבת על סף ארץ חמדה בהופעת כבוד האורח הנכבד... מוהר"ש אהרנסון שליט"א לכהן בה פאר לבוא בתור הרב הראשי, ביחד עם כבוד הרב הראשי הרב הגדול לתורה ותעודה מוהר"ב עזיאל שליט"א... יהא כולם ברוכים בברכת שלום, הכלי המחזיק ברכה. וברוך אתה חביבי, כהן צדק מזרעו של אהרן הדבק במידותיו, בבואך... לישראל לשמחה ומז"ט לאורך ימים טובים.

בפעילותו למען העיר עמד הרב אהרנסון בקשר קבוע עם מרן הרב. ביוזמתו ובהשתתפות מרן הרב זצ"ל התקיים כנס ארצי של רבנים בו הוכרז איסור על שחיטה נפרדת שלא על דעת הרבנות המקומית, ועל הכרזת הבשר שיישחט בה כטריפה. שיתוף הפעולה היה בכל התחומים. מן המכתבים שנשתמרו מסתבר כי גם בנסיעת הרבנים ליישובים בארץ (תרפ"ד), שעשתה רושם עז, היה מעורב הרב אהרנסון.

...ויאיל כת"ר להודיעני בטובו אם יוכל לבוא ירושלימה, כדי שנתחיל המסע מהמקומות הסמוכים במסיבי ירושלים, וגם

זיכרון לפאר משפחתנו הדגול והאהוב מראשוני תלמידיו-רבניו של הראי"ה גדול בתורה ומוכתר במידות **הרב שמואל אליעזרי זצ"ל** רב ודיין, מורה ומנהיג נפטר ג' באדר תשנ"א

מגד ירחים
עלון חדשי בהוצאת "בית הרב" רח' הרב קוק 9, ת.ד. 6275, ירושלים 91062 טל' 02-6232560 פקס' 02-6242908
betharav@zahav.net.il • www.moreshet.co.il/beit-harav
ניתן לקרא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il
עריכה: שושנה רייך עיצוב גרפי: אופירה קרובר

